

Što je noweho?

Bóh praji:
Hlej, ja chcu nowe stworić,
nětko so zjewi,
njepóznaće wy jo?
Ja činju puć w pusćinje a rěki
połne wody w pustnišću.
(Jezaja 43,19)

W adwentnym času wobchody wjele wabja. Husćišo hač hewak přińdu nowiny z wabjenskiimi přihojami do domu. Předawarjo maja nadźiju na wysoki wobrot. Wosebje požadane su nowe artikle, tajke, kotraž konkurencja hišće nima. Wšo, štož je nowe, zda so lěpše a ma po zdaću wyšu hódnotu a so tohodla bóle kupuje. Ale je tomu tak? To nowe je to dobre? Hdyž widžu něhdže z wulkimi pismikami napisane „nowe“, dopominam so na hrónčko swojeje Łazowskeje wowki: „To dobre njeje nowe, a to nowe njeje dobre.“ Wona dwělowaše na tym, zo su nowe wěcy awtomatiscie dobre. To stare wupruwowane je druhdy lěpše hač to nowe.

Hišće hinak widži problematiku „noweho“ předar Salomon: „Njestanje so ničo noweho pod slóncom. Stanje so tež što, zo móhł rjec: Hlej, to je nowe? Přetož wone je so tež w prjedawšich časach stało, kotraž so před nami byli.“ (Před. 1, 9–10)

Rozhladujmy so za wěcami, kiž su nowe na zemi. Zawěsće nowy je techniski postup, kotryž smy w poslednich lětdžesatkach dožiwili. Džensa rjaduje elektronika nimale kóždy džěło, samo tepjenje a płokanje. To je nowe. Je to nowe to dobre? Nimo tójšto wolóženjow, za kotraž mamy so džakować nowej technice, znajemy tež wšelake brachi moderneho wuwica. Swójby rozpaduja, lubosć mjez ludźimi wotebě-

Wutřihanka
Fryca Kitlarja

*Ja z njebjes dele přichadžam,
tež dobre nowiny ja mam,
wšo dobre chcu wam powědać
a wo tym takle zaspěwać:*

*Džens wam je narodźilo so
wot čistej knježny džěćatko,
to džěćatko je lubozne
a wjesele wam přinjese.*

ra. To nowe ma swoje dobre a swoje špatne stronki. Ale pola čłowjekow, što je pola nich noweho? Čim dlěje zanuriš so do stawiznow, čím bóle pytnješ wěrnosć bibliskeho předarja: „Njestanje so ničo noweho pod slóncom.“ Wšo je hižo jónu było, čłowjek wostanje tón samy, kajkiž je był wot spočatka swěta.

Nětko pak pisa nam profet Jezaja jako Bože słowo: „Hlej, ja chcu nowe stworić.“ Hdyž Bóh něšto noweho stwori, tak dyrbi woprawdže nowe być, nic jenož to stare w nowym šaće. A dale je wěste, zo je Boža nowa stwórbja dobra. Što stwori Bóh noweho? Jezaja widži před sobu puć w pusćinje a rěki połne wody. Jan křćenik je w pusćinje wotym nowym přędował, štož Bóh stwori. Wón je pokazał na toho, kiž ma přińć, zo by hrěchi swěta nješt. Jandžel w hodownej nocy je wozjewił to nowe, štož je Bóh stworił: „Wam je so džens Zbóžnik narodźił, kotryž je Chrystus, Knjez, w Dawidowym měsće.“

Hody narodži so Jezus Chrystus. Wón je zjewjenje toho noweho a dobreho. Jeho lubosć – to je to nowe, štož Bóh stwori. Lubosć, kotraž so sama woprjuje za naše wumóženje. A woprawdže, hdžež so Boža lubosć wuliwa do našeho žiwjenja, tam je puć w pusćinje, tam su rěki połne wody w pustnišću.

Njedajmy so slepić wot toho noweho, kotraž njeje dobre. Njedajmy so zamučić wot pozdatnje noweho, kotraž je jenož to stare w nowym zapakowanju. Wotewrmy nětko w adwentnym času swoje wutroby Božej lubosći.

Utz Rachowski

Wo słowjanskej wutrobje

Słowjansku wutrobu nańdžeš w trawje so wupfestrěwacych łukow mojeje domizny. To je makojca mjez kwětkami, jeje plody wopojaja.

Lěčo ma być ćopłe a žolte. Jako džěčo maš w přěnim synje awgusta ležec. Potom, hdyž sy sćerpliwje žiwy był a samlutki, rjaneho dnja rěči ći wona z huby.

To je wichor nad wětrami, rubin pod kamjenjemi-wutrobami. Jeje puls je swětło, kiž ju popadnje a zaso pušći při směrkanju, ale krejčerwjenu.

Krej słowjanskeje wutroby su dopóznaća bėdneje Europy z jeje eksilěrowanymaj wobydlerjomaj: mužom a žonu.

Słowjanska wutroba je sylza w zasmjeću ćłowjeka, z kotrymž so wot smjeća rozžohnuje, hač do poslednjeho rozžohnowanja.

Słowjanska wutroba je kapka połona w źorle lubosće, šmara na zybolacym so mječu smjerće, čerwjeny hłohonc we wočku bojzanosće, zerzawc na zepěrach swěta.

Słowjanska wutroba leži k nohomaj rjanosće a sedži na tyle mócnarstwa.

Słowjansku wutrobu dóstanješ, hdyž sćiniš křiž najprjedy na hruď a potom na čolo.

Skónčnje maš to sam w ruce, słowjansku wutrobu nańć.

(Zeserbšćila: Róža Domašcyna)

Utz Rachowski, rodzeny lěta 1954, je žiwy w Reichenbachu (Vogtland-ska) a Berlinje, dla „šćuwanja přećiwo statej“ jeho zajachu, pozdžišo bu jemu staćanske prawo wzate. Wolf Biermann spožči jemu lěta 1991 spěchowanske myto Eduarda Mörikeho města Fellbach. Nimo prozy („Namenlose“, BASISDRUCK, Berlin) pisa tež basnje. Lětsa bě stipendiat we Wili Massimo w Romje.

Hodowna hwězda

Jako bě so Jezus narodził, přińdže- chu tři kralojo z rańšeho kraja a prašachu so ludži: „Hdže je nowo- narodženy kral Židow? Smy hwěz- du widželi a smy přišli, zo bychmy jeho česćili.“

Po krótkim wopyće w Jerusale- mje namakaja woni Jezusa w Be- tlehemje, dokal bě jich hwězda wjedła. Zwotkel pak wědzachu tři kralojo, zo bě to „kralowska hwězda“?

Pozdžiši astrologojo, mjez nimi wuznamny Kepler († 1630), wobličichu za čas Jezusoweho poroda jara ředku wosebitu kon- stelaciju hwězdow, kiž nastanje jenož kóždy 794 lět: Jupiter zetka so we hwězdne rybow ze Saturnom. Jako poz- džišo staru babylonsku hlinjanu taflu na- makachu, wopodstatnichu so wobličjenja Keplera přez antiskú astrologiju. Tafla je mjenujcy „hwězdná protyka ze Sippar“ a bě takrjec ručna protyka třoch kralow, kiž je jich k prawemu městnu wjedła.

Astrologojo za čas Jezusa wukładowachu sej wonu ředku konstelaciju hwězdow tak: Jupiter bě hwězda knje- žićela swěta, hwězdnó rybow bě znamjo kónčneho časa a Saturn bě hwězda Palestiny. Hdyž so potajkim Jupiter a Saturn we hwězdne rybow zetkašaj, rěkaše to, zo zjewi so w Palestinje knježićel kónčneho časa.

Runje w tutym wočakowanju pak běchu tři kralojo do Betlehe- ma áhnyli, zo bychy tam krala Židow namakali, kaž móžemy to w scěnju pola Mateja na 2. stawje w 2. štuće čitać. **Jadwiga**

*Zohnowany adwentny
a hodowny čas
přeje wšitkim čitarjam,
dopisowarjam a dobroćellam
redakcija Pomhaj Bóh*

Poslednja poliwka

Poprawom dyrbjała póstowa žona hižo nimo być, pomysli sej Emilija, jako na puć k swojemu domčkej zawiny. Dyrbješe kedźbliwje drypotać, přetož puće běchu hladke wot nócneho zmjertzka. Jenož na někotrych tupješe pěšk. Adwentny mróz šćipaše a wětr hwizdaše. Bych nož sej radšo swój wołmjany pulower wučahnyla, dyrkotaše Emilija a wjeseleše so hižo na čopłu stwu a dobry bunjacy z čerstwej całtu. Runje bě sej poła pjekarja poľ štridla a makowej całce kupila. Jej hižo sliny běžachu, jako myśleše na kapaty mēd, kotryž bě sej zašlu sobotu na wikach wobstarala.

Tón kostrjancowy wot hollanskeho šědźiwca Emiliji wosebje słodžeše.

Pytaše we hłubokim zaku płašća za klučikom a měrješe so na póstowy kašćik při scēnje pódla chěžnych durjow. Njemało so stróži, jako wuhlada na nim pakćik. Něšto ju wotdžerži posylku hnydom do ruki wzac; wotamkny najprjedy kašćik, hdžež namaka list wot Telekom a reklamowe łopjeno. Styka woboje do nakupowanskeho koša, sahnja za pakćikom a jón kedźbliwje wobrocowaše. Tola někajku adresu wotpóslarja njenamaka. Njebě tež nič skazała a njemóžeše sej předstajic, zwotkel so bjerje. Za hodowny pakćik by hišće přezahe bylo a nimo toho tež žadyn njewočakuje. Džěci, kiž běchu dawno z domu, přinđu ze swójbami přeni džen hód, zo bychu swoje dary wotewzali a jej mału překwapjenku do domu nosyli. Z tym je spokojom, přetož njerodži inscenaciju wulkich swójbnych swjedenjow. Radšo chodži do džiwadła abo na koncerty do cyrkwy. Je so na samotu zwučila z toho časa, zo bě jeje muž před pjeć lětami zemrěl. A jeli so jej tola raz wostudzi, potom zawoła znatych abo přeprasy sej někoho na bjesadu.

Emilija suny sej pakćik pod pažu a wotamkny chěžne durje. Z koridora poda so runu smuhu do jstwy, wotstaji koš a položi pakćik na komodu. Potom sej hakle kabat wotpiny a škórnje ke kachlam přistaji. Ze šijaceho kašćika wučahnny nožicy, zo by štryk roztríhała. Jako pak nětko pakćik w rukomaj džeržeše, nadobo wahaše. Přečezki wšak njebě a

při trásenju zaslyša wotnutřka swojorazne klepotanje. Kaž tajki blach, sej Emilija předstaji a někajke spodziwne začuće so w podwědomju hibaše. Što wo to, dyrbju pakćik woćinić, hewak njezměju měř. Do toho pak sej hišće kofej naparju. Wróćiwši so z kuchnje roztríha bjez komdženja štryk a wuwali z hrubeje brunje papjery tyzku. Jako do njeje pohladny, wona zblědný. W pakćiku ležeštej kniha a lžica ...

Šěsć lětdžesatkow bě mjeztym zašlo. W štwórtym wójskim léče bě Emilija syndomnaće a Maks wo lěto starši. Chodže-

lěto hoberski hodowny štom ze swěčkami, slepjacymi horjo woneho časa. Emilija a Maks wuteptaštaj na Reymannowym a Jutrownym puću bětu čěr a sněh pod pódušemi piskaše. Dyrbještaj kedźbować, zo so horu dele njewobsunyštaj. Džěštaj při Wjerinej chěžce nimo po schodach horje a mrózyčk molowaše jimaj čerwjeny nós. Jako docpěštaj Rybarske wrota, njebě Maks ani hišće słowčka piknył. Hewak so z njeho jenož tak žórleše. Tuchwilu pak běše němy kaž karp. „Z tobu so džensa scyła njerěči“, spyta Emilija jeho wuwabić. Město wotmołwy pak

wón namjetowaše:

„Załožmój pola rybaka. Wot ranja njejsym nič kmane do brjucha dóstał.“ Nad zachodom hosćenca při Lawskich hrjebjach jeju Ochranowska hwězda ze žoltymi a čerwjenyimi pyskami postrowi. Blido při woknje bě hišće swobodne. Ručez sedžeštaj, přistupi pinčnik a Maks skaza za sebję rybjacu poliwku z chłěbuškom a jedne piwo. Emilija chcyše jenož limonadu. „Ty přeco hišće mjelčiš“, postorči wona jeho znowa. Zrudnej woči Maksa daštej ju nimale sprostnyć a najpozdzišo nětkole wědžeše, zo je so něšto chutniše stało. Po tym zo bě wón poliwku lžičkował a wulki lunk z piwoweje škleńcy sřěbnył, njenadžicy rjekny: „Jutře dyrbju přeč.“ Emilija hnydom zrozumi, byrnjež bě so stajnje nadži-

štaj tehdy na měščansku wyšu šulu. Maksa znaješe hižo z džěcacych lět, wšako bydleštaj nimale w susodstwyje na Wettinowej drože. Poněčim zrawješe jeju přečelstwo k cuněj dwojoće.

Emilija dyrbješe so na zymski džen w wonym wójskim léče dopomnić. Poprawom bě wona tutón džen dawno ze swójeho pomjatka šmórnyła.

„Pój, Emilija, póndžemój tróšku po naju ščežkach“, ju Maks tehdy přeprasy. Zadžiwana wona nygny. Někak je wón džensa hinaši, wona zwěsci. Najhuscišo bě to mjenujcy jeje přeče, so po staroměščanskich pućach wuchodžować. Běly móšk so w slóncu zyboleše a rječazowaše srjedzówěkowske murje. Zda so, zo pokrywaše njewinowata płachta čmowu wójsku hrózbę, kotraž bě so w njeličomnych swójbach hižo zadomiła. Před Pětrskej cyrkwy hałuzowaše kaž kóžde

jała, zo jeju to njepotrjechi. Skradžu suny jemu lžicu do zaka. Něme prašenje začemni rum: Hač so hdy zaso widžitaj? Nadžiju tyšeše njenasynny styk ...

Emilija wuwali knihu z papjery a džeržeše Maksowe spěwarske w rukomaj. Znaješe je hišće z Božich službow, kotrež běštaj po njedzelach zhromadnje wopytałoj. W knize ležeše cedlka z drobnym pismom: Moja luba Emilija, hdyž tele linki čitaš, hižo mjez žiwymi njebudu. Wodaj mi, zo njejsym so k tebi nawrócił, ale jako inwalida njeběch hižo k ničemu a nikomu wušny. To nochcych ci načinić. Twój Maks.

Wona zawali lžicu do židžaneje papjery a položi ju kedźbliwje do hornjeho faška komody. Před woknom mróčelowaše so šera čęza a mjecele sypachu běte pokrywanko. Bunjacy bě hižo liwki. Emilija to njepytny. **Měrana Cušcyna**

Nabožne motiwy w serbskim wuměłstwuje

W Lěcu biblije nas zajimuje, do kotreje měry je nimo słowa a hudźby tež wobraz k tomu přinošować, Serbam zblížić Swjate Pismo. Bohužel pak nimamy w serbskim wuměłstwuje žane wobstajne prócowanje wo wobrazy k bibliji abo scyła wo předstajenje nabožnych motiwow. Tematisce wusměrjene ilustracije k bibliji wot serbskich wumělcow – kaž na přikład wot němskich „nacarenarjow“ – tež w katolskim wobłuku njenamakamy.

Do reformacije stejachu wšitcy serbscy wumělcy abo wumělsce nadarjeni rjemjeslnicy w službje cyrkwy. Bohužel je wumělskostawizniske slědženje, kiž wuzběhuje etnisko-serbski aspekt, hišće jara njedospołne, tak zo znajemy jenož wulke historiske zwiski, nic pak jednotliwe twórby wumělcow serbskeho pochada.

Wulke překwapjenki su hišće móžne, kaž přikład 1963 wotkrytych freskow w Brjazynskej cyrkwi dopokaza. Mjez nabožnymi motiwami tutoho wumolowanja namaka so tež najstarše předstajenje serbskeho dudaka (1486).

W času po reformaciji su to katolscy serbscy wumělcy, kiž so džak serbskim spěchowarjam z Budyskeho tachantstwa nabožnym temam wěnuja, kaž Maćij Wjacław Jakula w Praze (1655–1738) abo Jakub Delenka w Šerachowje (1695–1763).

W protestantskim wobłuku móžemy jako přenjeho z mjenom znateho serbskeho wumělca mjenować Pětša Mětska z jeho 1623 rězbarjenymi wołtarnymi postawami w cyrkwi w Pjeć Dubach. Jeho křižowanske sceny su počne chutnych, krutych, jara realnych čłowjekow, kiž su bjez dwěla stworenj po přikładach ze serbskeje wokoliny.

Křižowanje – centralna scena we wołtarnju w Pjeć Dubach

Wołtarne postawy w cyrkwi w Pjeć Dubach w Delnej Lužicy je 1623 rězbaril Pětš Mětsk, přeni nam z mjenom znaty serbski wumělc ewangelskeho wuznaća. Foće: J. Maćij

Horliwy wojowar za serbsku wěc bě w Těššojcach rodzeny farar a wučenc Krystof Gabriel Fabricius (1684–1757), kotryž je jako awtodidakt stworił rysowane předlohi za spěwarske a modlerske knihi, kiž pak so ženje njesu čišćeli. Nimo realistiskich wobrazow z cyrkwinskeho žiwjenja w delnjoserbskej wsy je wosebje wuznamne lojpeno z předstajenjom křesćanskich motiwow, wosebje wšelakich wašnjow modlenja, kotrymž su napřečo stajene pohanske serbske přibohi.

Štóz wobsedzi zběrku starych serbskich biblijiow, móže zwěsćić, zo so po wšem zdaću njeje žanomu wumělcej serbskeho pochada nadawk dał, stworić bibliske ilustracije abo podobneho. Zwjetša namakamy na spočatku Božeho słowa koporowu rytwu wudawačela abo přeložowarja abo ornamentalne wudebjenja tehdyšeho časa.

Za serbskich nadawkidawarjow – jenož zředka běchu mjez nimi cyrkwinsky – džělaču w 19. lětstotku bjez wuwzaća składnostni grafikarjo. Ani wulce nadarjeni Slepjanski farar Julius Eduard Wjelan (1817–1892) njeje so wumělsce z bibliskimi motiwami zaběrał.

Njeserbscy wumělcy, kiž tworjachu kónc 19. lětstotka t. mj. naložkowe wuměłstwo, njezajimowachu so za nabožne temy. W času mjez swětowymaj wójnomaj spytachu wosebje serbscy wumělcy folkorizm přewinyc. Měrcin Nowak-Njehorňski wusměri so cyle na serbski lud. Tohodla mamy wot njeho tež hodownu stawiznu w starym serbskim miljeju, hdžež njese město mudyrych z rańšeho kraja serbska burska swóje

ba Jezuse swoje dary. Hačrunjež maja přecelne mjezwoča, skutkuja tute postawy druhy sprostnjene kaž ikony; hdyž pak wón na př. 1925 w „Na wsy – za wsu“ předstaja lubosćiwe počahi mjez Marju, Jozefom a Jezusdžěcatkom, potom chce wumělc wobhladowarjej kaž we wosobinskej rozmołwje zdžělic tež swoje nabožne nastajenje.

Nabožnym motiwam je so wěnowala tež Hanka Krawcec, přenja serbska powołanska grafikarka. Jeje drjeworězby njepokazaja žane bajkojte postawy, su to skerje realni čłowjekajo serbskeho wšedneho dnja. Samo „Swjata Marja z Jezusdžěcatkom“ skutkuje jara swětna w swojej něžnej lubosći k džěcatku (1949). Hanka Krawcec bě jenička, kiž měješe w tutym času wopravdze cyrkwinski nadawkidawarjow. Wona bydleşe w českich Warnoćicach a bě přestupita ke katolskej cyrkwi.

Měrcin Nowak a Hanka Krawcec wuwnyštaj so strachej wopačnych sentimentalnych nabožnych zwukow. Jeju wosobinske křesćanske přeswědčenje je hłubši zmysl bibliskich stawiznow a wuznaća k Bohu přenjesło do swětnje wšednosće.

Za čas diktatury nacijow a komunistow njebě po wšem zdaću žanych cyrkwinski nadawkidawarjow. Kak pak je to po politiskim přewróće? W tolstymaj katalogomaj wo serbskim wuměłstwuje „Serbske tworjacce wuměłstwo“ a „Wotkazanje připołdnicy“ namakamy jenož jedyn wobraz z nabožnej temu: „Stacion křižoweho puća“ wot Isy Bryccynej. Tu wije so zadwělowany Jezus, pohrjebany pod sytu ludži bjez začuća, kiž nad nim dróhu pjelnja.

Alfred Krawc-Džewinski

Změjemy nowu cyrkej Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica

Rozmołwa ze synodalu Ewangelskeje cyrkwyje šleskeje Hornjeje Łužicy Günterom Wjenkom z Drěwcow

Na swojim nazymskim zeńdženju je šleska synoda dnja 15. nowembra schwalila zjednoćenje Ewangelskeje cyrkwyje šleskeje Hornjeje Łužicy z Ewangelskeje cyrkwyje Berlina-Braniborskeje. Knjez Wjenk, kajki bě wuslědk a kak jón posudźuje?

Wot cyłkownje 41 synodalow běchmy 38 přítomni. Za Berlin hłosowali su 28, přećiwo tomu 8, dwaj so hłosa wzdaštaj. Wobžaruju tutón wuslědk jara, dokelž bych rady widźať, zo naša cyrkej ze sakskej krajnej cyrkwyje hromadže dže. Ale někak dyrbi nětko dale hić.

Wot hdy sće synodala wašeje cyrkwyje?
Wot lońšeho nowembra, potajkim runje lěto, sym synodala. Je to 14. synoda, kotrejž přisłušam. W njej mam zastojnstwo zapisowarja. Štyri zeńdženja synody sym dotal sobu dožiwiť, z toho jedne wurjadne lětsa w septembru zhromadnje z Berlinsko-braniborskeje synodu w Berlinje, hdžež je so přeni króć zo zjednoćenju woběju cyrkwju wothłosowało.

Z kotreho časa so na procese zjednoćenja scyła hižo džeťa?

13. synoda našeje cyrkwyje je 1999 w Karpaczu wobzamknyła, zo je za zjednoćenje wšitkich ewangelskich cyrkwju na teritoriju něhdýšeje NDR. Tamni, kaž w Dessouje a Pomorskej, su potom prajili, zo njechadza, tak zo je naposledk jenož Berlin za zjednoćenje wyše wostať.

Na zjednoćenje ze sakskej cyrkwyje so njeje chutnje myslilo?

Je była oficialna rozmołwa mjez Zhorjelcom a Drježdžanami. Přećiwo Sakskej wuzběhowaše so stajnje argument wuznaća, to rěka rozdžeľe mjez sakskej luterskeje a našeje uněrowanej cyrkwyje. Nimo toho rěkaše, zo by so naša cyrkej sakskej móhta jenož přizamknyć, zo so potajkim njeby zhromadnje ničo noweho wutworilo. Wjetšina našeje synody njeje była za Saksku a naš biskop Wollenweber a tamne rozsudne wosobiny w Zhorjelcu su ze wšej mocu jenož za fuziju z Berlinom džeťali.

Wy a druzi sće byli přećiwo zjednoćenju z Berlinsko-braniborskeje cyrkwyje. Čehodla?

Ze Sakskej čujemy so zwjazani, z Berlinom nic. Politisce přisłušamy Sakskej, wjele našich fararju pochadza ze Sakskeje a wot wěry sem smy bóle sakscy. Berlin je nam cuzy, teritorialnje, politisce a tež cyrkwinisce. Liberalizm, kiž tam w cyrkwi knježi – hlej žohnowanje homoseksualnych partnerstwow –, je nam cuzy.

Kak su so přećiwnicy zjednoćenja zwuraznili?

Opoziciju tworiloť stej we hłownym dvě skupinje, kiž stej so lětsa hromadže namaťať. Přenja, kotrejž tež ja přisłušam, je

skkej ... Druha skupina bě iniciatiwa „Cyrkwinska reforma“, kiž wojowaše pod hesłom „Rettet die EksOL“ dale za samostatnosć šleskeje cyrkwyje. W njej wustupowachu wosebje něhdýši Nisčanski superintendent dr. Holzhey a fararjej Michel we Wojerecach a Törne w Křišowje.

Žana jednotna opozicija – njebě to naposledk zahubne za waše zaměry?

Smy znajmjeńša docpěli, zo je so tema do zjawnosće nješla, zo smědžachu so wosady k přichodej swojeje cyrkwyje wuprajic, zo so wokresne synody a zjawne forumy wotměwachu.

A kak su so wosady a wokresne synody wuprajili?

Wokoło 30 procentow běchu za zjednoćenje z Berlinom a wokoło 60 procentow přećiwo tomu, zbytk so njeje wuprajic.

Su při tym někajke teritorialne rozdžeľe nadpadnyli?

Poprawom nic. Ze štyrjoch cyrkwinskih wokresow, kiž w našeje cyrkwi mamy, su so tři – Zhorjelc, Niska a Běta Woda – bóle za dalšu samostatnosć našeje cyrkwyje wuprajili. Štwórty a najwjetši wokres, Wojerowski, bě bóle za zjednoćenje ze Sakskej. We wšelakich wosadach je dóšlo k rozestajenjam, kaž w Slepom, hdžež běštaj fararjec mandželskaj a synodala za zjednoćenje z Berlinom a hdžež je diakon nazběrať wjac hać 1 400 podpismow přećiwo tomu.

20. septembra je synoda šleskeje cyrkwyje wotpokazala zjednoćenje z Berlinsko-braniborskeje cyrkwyje. Zwonkastejacy sej myslješe, zo je naležnosć z tym wotbyta.

To smy sej tehdy wšitcy myslili, zo je to płaćiwu rozsud. Ale hižo 22. septembra je cyrkwinske wjednistwo w Zhorjelcu wozjewilo, zo dyrbi so hišće raz wothłosować. Argumentowaše so, zo z wothłosowanjom w Berlinje njejsu awtomatisce zběhnjene dotalne rozsudy synody, kiž nastupaja zjednoćenje.

Zašće tydženje bě začuwać sylny čišć a wulka napjatosć. Kak sće tole wosobinsce dožiwiť?

Čišć bě jara wulki, njejsym žno druhdy wjac prawje spać móht. Ze Zhorjelca je so rysowat scenarij rozpada našeje cyrkwyje, zo hrozy nam konkurs a katastrofa bjez wupuća. Wjacore nawjedowace wosobiny su

připowědžili, zo wróćo stupja, zo potom žane wjednistwo wjac njezmějemy. Sym přeswědčeny, zo by tak abo podobnje woprawdže přišło, dokelž bychy wšelacy wšo za to činili, zo njeby z našeje cyrkwyje dale šło. Jednali smy dale hać do poslednjeho wokomika. My synodalajo smy so dwójce zešli, ale dojednanje njebě móžne, kóždy je wobstať na swojim. W kruhu „Kritiskich synodalow“ běchmy sej wěsći, zo so nam poradzi zjednoćenje wotwobarać. Smy na synodu zapodali wotpowědne předhoji, ale tute w rozsudnym wokomiku njejsu třěbnu wjetšinu namakali. Z tym smy podleželi.

Puč do Berlina je so nastupiť ze sylzami ...

Haj, někotři su plakali, kaž naš Wojerowski superintendent Vogel a Klětnjanski farar Koch. Tež mi bě cyle zle. Po wothłosowanju bě wšo čicho, wuslědk njeje so wot nikoho euforisce witať, znajmjeńša nic zjawnje.

Kak pónđe nětko dale?

Za wosady so najprjedy wjele njezměni. My synodalajo njepojědžemy nětko wjac do Zhorjelca, ale do Berlina na zeńdženja. Tam mamy w januarje hižo noweho zhromadneho biskopa sobu wolić. Naša skupina „Kritiskich synodalow“ so snano hišće raz zeńdže, zo njebychmy kóždy sam ze swojim žarowanjom byli. Hać so něhdže někajke přećiwjenje hiba, njeje hišće wotwidžeć. Móžno by samo byťo, zo prěčuja so někotre wosady wo přestup do sakskej cyrkwyje.

Što woznamjenja rozsud za Serbow?

Džělenje Serbow njeje so přewinyťo. Jónkrótna šansa, zo bychy wšě hornjoserbske wosady zjednoćene byli, je nimo. Nětko stušeja Wojerowske a Slepjanske kónčiny runje tak kaž Delnja Łužica do Berlina.

Saksa cyrkej ma wosebity Serbski zakon, w Berlinskej a Zhorjelskej cyrkwi tajki nimaja. Ma so to nětko w nowej zjednoćenej cyrkwi nachwatać?

Jedyn artikl zakładneho porjada za nowu Ewangelsku cyrkej Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica nastupa serbske naležnosće. Tam so praji, zo ma so sprěnja we wosadach džiwať na serbsku rěč a zdruha móža – nic maja! – so serbske wosebitosće z cyrkwinskih zakonjom rjadować. Mi bě to přemaťo, štož tam steji, ale je so mi prajilo, zo wjac njeje móžne, dokelž je w Berlinskej cyrkwi wjele wukrajnikow, kiž chcedza hewak tež wšitcy swoje prawa zapisane měć. W Zhorjelskej cyrkwi mamy Serbsku wosadnu službu, kiž zastupuje synodala Manfred Hermaš, w Berlinsko-braniborskeje cyrkwi maja Spěchowanske towarstwo za serbsku rěč w cyrkwi. Hać a što so tule hromadže za Serbow wudobyc hody, pokaza přichod. *Prašala so T.M.*

Zbožopřea šefredaktorej

Njedawno móžeše Bačonski farar Gerat Warnar dwójny slěborny jubilej woswjećić: Wot oktobra 1978 je z wosadnym fararjom w Baconju a wot nowembra samsneho lěta z redaktorom časopisa katolskich Serbow. Přeni jubilej je we winowcu woswjećić zhromadnje ze swojimi wosadnymi, k druhemu wupřachu jemu dnja 4. nazymnika w Serbskim domje w Budyšinje mnozy serbscy a němscy gratulanća wjele zboža, mjez nimi tež w mjenje časopisa ewangelskich Serbow nětčiša redaktorka.

Farar Warnar je w stawiznach Katolskeho Posoła, kiž bu založeny w lěće 1863, najdlěje z redaktorom teholec časopisa. Swoje džěto je nastupił a wjac hač dźesać lět wukonjał pod socialistiskimi wuměnjenjemi. Tehdy měješe redakciju sam na starosci a je redaktoril na Bačonskej farje, časopis bě dwutydźenik, nakład bě wobmjezowany a wobsah so censurowaše. Po přewróće je so pod jeho nawodom natwariła modernje wuhotowana redakcija ze sobudźěłačerjomaj a swojiskim domicilom w Serbskim domje w Budyšinje. Katolski Posoł, kiž je hižo lětdźesatki z najbóle čitanym časopisom w Serbach, je so po wobjimje rozšěrila a so stał z tydźenikom. Na tutym wuwicu k modernemu časopisej w nowych towaršnostnych poměrach ma nětčiši šefredaktor njemały podźěl. Nastupajo ekumenu je zwjeselace, zo časopis katolskich Serbow swojich čitarjow tež wo wažnych podawkach w ewangelskich Serbach informuje.

Prějemy fararjej a šefredaktorej Geratej Warnarjej tež z tuteho městna wjele čelnych a duchownych mocow, zo by hišće wjele lět spomózňnje skutkować móht we wosadze kaž w redakciji Katolskeho Posoła.

T.M.

Wažne zastojnstwo za serbskeho synodalu Manfreda Hermaša

Na nazymskej synodze Ewangelskeje cyrkwyje šleskeje Hornjeje Łužicy, na kotrejž bu 15. nowembra zjednoćenje z Berlinsko-braniborskej cyrkwu wobzamknjene, je serbski synodala Manfred Hermaš z Rownoho přewzał wažne zastojnstwo. Hromadže z třomi dalšimi synodalemi – Christine Nitzsche (Zhorjelc), Frank Schreiter (Zhorjelc) a Erich Schulze (Dubc) – bu wón do Rady staršich (Ältestenrat) wuzwolony. Rada ma nadawk, přihotować posedženja noweje zhromadnjeje synody z Berlinsko-braniborskej cyrkwu a namjetować kandidatow za wodźace zastojnstwa.

Na Božej službje, kotruž synodalojo na spočatku swogeho zeńdženja w cyrkwi w Kunnerwitzu swjećachu, je Manfred Hermaš jako predikant hromadže ze Zhorjelskim biskopom Klausom Wollenweberom amtěrował.

T.M.

Příkladna wosadna protyčka

„Quatitz/Chwaćicy – Lupp/Łupoj – Kirchengemeindealmanach für das Jahr A. D. 2004“ – takle rěka wosadna protyčka za klětu, kiž je so nětko na iniciatiwu fararja Noacka hižo druhe lěto za wobě sotrowskej wosadze wudała. Protyčka je na dobrej papjerje wučišćane łopjeno we formaće A 4, po wašnju, kaž je hewak husto nowiny na kónc lěta wudawaja.

Na kóždym boku je kalendarij za šěsć mjesacow wočišćany, do kotrehož su hižo zapisane wažne wosadne podawki přichodneho lěta a do kotrehož móže sej kóždy hišće swoje termíny zapisać. Z pjeć rjanymi fotami na kóždym boku wabi protyčka nimo toho tež do wobhladanja. Na jednym boku pokazuja so impresije z Łupjanskeje wosady, tamny je cyle wěnowany Oće Wićazej, wuznamnemu synej Chwaćanskeje wosady, na kotrehož 130. narodniny so klětu spomina.

Protyčka móhta druhim wosadam z přikladom być. Wona nazornje pokazuje, kak hodža so w dźensnišim času při dobrej woli wšelake zaměry zjednočić, a to na cyle njenućene a nje-komplikowane wašnje. Protyčka spěchuje troju zwjazanosć wosadnych: z cyrkwu, z domiznu a z tym serbskim.

T.M.

Kermuša w Rakecach

Njedzelu, 9. nowembra, swjećeše Rakečanska wosada swoju kermušu. Kaž w poslednich lětach z wašnjom, běchu swjedźenske kemše na wurazne přece cyrkwinskeho předstejčerstwa dwurěčne. Serbski superintendent Jan Malink předowaše w serbskej a němskej rěči na derje wopytanej Božej službje. Zdobom spěwaše liturgiju na Božim wotkazanju serbsce. Z nižosakskeje partnerskeje wosady postrowi kemšerjow tamniši něhdyši wosadny farar Bauch. Boža služba skónči ze zhromadnym spěwanjom našeho nazymskeho spěwa „Ha widžu-li ptačata čahnyć“.

Přichodne serbske kemše budu w Rakecach 4. adwenta zhromadnje ze Serbami ze susodneje wosady z Njeswaćidla.

Gerhard Herrmann

Drogownik do Hollandskeje

Na styri dny, wot 16. do 19. oktobra, su psijěli niži 40 kšesćijanow z partnerskeje wosady w Hollandskej na woglěd do Borkow. How su gromaže swěšili 30lětnu wobstašu partnerstwa, kotarež njejo pšecej lažke bylo w ateistiskem DDRskem casu. Gaž jo se swěšilo gorjebranje, su woni z dalokego Oud Beijerland psichwatali do Błotow. Tak su w tych lětach dobre zwiski nastali. Na wjacor zmkanja pětkej stej se dwě Borkojskej žeńskej cerkwinego chora namšarsku drastwu woblekali.

Pšed Borkojskim Božym domom pokazujo něnt jaden drogownik do 800 km dalokego Oud Beijerland w Hollandskej. Jo to dar tamneje wosady. Hollandske kšesćijany su domoj sobu wzeli eksemplary slědnego wudaša Serskego łopjena, zož jo był mjazy drugim wozjawjony nastawk wot Wernera Měškanka wo 15lětnem wobstašu kupki Serbska namša.

Siegfried Malk

Serbskej cyrkwinskej woknje

W Božim domje w Chwaćicach so z darow jednotliwych wosadnych wsow krok po kroku wjac hač sto lět stare cyrkwinske wokna wobnowjeja. Přenje stej so lětsa swjatočnje znowa poswjećitoj. Serba wjeseli, zo so při tym tež na serbskosć džiwa. Tak su mjena wsow, kiž su wobnowjenje ptačili, tež w serbskej rěči na škleńcy napisane. Na přnim woknje čitamy „Das Kirchenfenster wurde von Bürgern aus Luttowitz-Lutobč und Merka-Měrkow gestiftet“, na druhim mjenuja so Ješicy jako darićelska wjes. Tež ze symbolemi so wuraznje na serbskosć skedźbnja. Pod napisomaj leža klóski, zwjazane z módro-čerwjeno-běłym bantom – rjany to wobraz za serbske burstwo. A zboka napisom nadpadnu poměrnje wulke lipowe łopješka w serbskich barbách.

Z tym drje je Chwaćanski Boži dom jónkrótny po cyłej Łužicy. W rěči a symbolice so jasnje zwurazni wuznaće k serbstwu – a to tójšto lět po tym, zo je serbska rěč we wosadnym žiwjenju cyle womjelnyta. Zaslůžbu na tym ma wosadny farar Wilfried Noack, kiž so tež při druhich skladnosćach wo to stara, zo njebychu wosadni zabyli na swoje serbske korjenje.

T.M.

Delni džěl lětsa wobnowjeneho wokna ze serbskimi barbami a łipowymaj łopješkomaj w Chwaćanskim Božim domje

Foto: T. Malinkowa

Swjatočnosť za „lubuška cyleho ewangelskeho serbskeho luda“

Handrij Lubjenski (1790–1840), farar Michaškeje a Pětrškeje wosady w Budyšinje
Foto: archiv

Směrki hižo padachu, jako zeńdze so reformaciski swjedzeń něhdže 40 Serbow při rowje fararja Handrija Lubjenskeho na Budyskim Tucharju. Někak poľojca bě sem přišla ze sobustawskeje zhromadźizny SET w Serbskim domje, dalši z Budyšina a někotři ze wsow běchu so přidružili. W čišnje rjaneho nazymskeho wječora so z dostojnej swjatočnosťou znowa poswjećić wobnowjeny narowny pomnik zaslužbneho serbskeho duchowneho.

Handrij Lubjenski bě 1840 jako farar Budyskeje Pětrškeje wosady zemřel. Tysacy su jeho wopłakali – takle stej to napisane na jeho narownym pomniku. Lubjenski je był „něhdy z lubuškom cyleho ewangelskeho serbskeho luda. Jeho row hišće Serbja lětdžesatki po jeho smjerći z česćownosću wopytowachu.“ Na to je so Ota Wićaz dopomnił, hdyž poby 1951 jako starc lěto do smjerće hišće raz w Budyšinje a na Tucharju. Hižo tehdy běše „napismo na pomniku nimale cyle zwotpadnyło“. Potom je so w Serbach zapomniło na posledni wotpočink Lubjenskeho. W zaštych lětdžesatkach hižo nikomu znate njebě, zo je wón scyła hišće zdžeržany, ani zastojnicy kěrchow wo tym njewědžachu. Hakle přez pomnikowe slědženja Serbskeho instituta bě so row loni zaso namakał.

Wo ponowjenje pomnika stej so zhromadnje postaraloj Maćica Serbska a Serbske ewangelske towarstwo. Džěła wuwjedł je Budyski kamjenječas Uwe Konjen. Pomnik dyrbyeše so cyły wottwaric a nachileny fundament zaso zrunac. Stejacy križ bě tak jara wobškodzeny, zo so po originalnych měrach nowy wudžěła. Nowy je tež napis na přednjeje stronje pomnika, hdžež je so město dospołnje rozžraneho kamjenja zasadžila nowa tafla. Wobsah napisma bu

po skromnych zdžeržanych zbytkach rekonstruowany, forma a wulkosć pismikow móžešej so wot originala přewzac. Přidała je so serbska linka, kiž pomjenuje wuznam Lubjenskeho. Chětro wobškodzena bě tež ke križej přilehnjena kniha, wona pak hdžeše so hišće restawrowac. Wšě tamne džěle pomnika, kaž rjany wěnc rózow a hrónčko na zadnjeje stronje, su so jara derje w originalu zachowali.

Znowa poswjećitoj staj pomnik w pothodžinskej serbsko-němskej swjatočnosťi sup. Malink z Michaškeje a farar Pilz z Pětrškeje wosady. W swojich počesćacych słowach pokaza sup. Malink na wulke zaslužby fararja Lubjenskeho. Serbam je daril kěrlušy, spěwarske a dalše knihi. Wón bě najbóle připóznaty Serb swojeho časa w słowjanskim wukraju. Jako wobdžěleny na šulskej peticij lěta 1834 a jako přeni docent serbsčiny, kiž je na wučerskim seminaru kubtał generaciju wuznamnych serbskich wučerjow, je kladł zakłady za serbske šulstwo. Wón bě, štož stej nětko napisane na narownym pomniku: „Serbow pastyr a budžer“. Jako znamjo džakowneho spominanja položi so k pomnikkej kwěćel ze seku w serbskich barbach.

Naposledk wupraji sup. Malink džak wšěm, kiž su wobnowjenje pomnika zmōžnili: Maćicy Serbskej, SET, Pětrškeje wosadze, serbskej založby a serbskimaj mandželskimaj, z kotrejuž wulkomyslneho dara za serbske pomniki je SET 500 eurow natožilo za wobnowjenje. **T.M.**

Wobnowjeny narowny pomnik fararja Lubjenskeho na Budyskim Tucharju

Foto: T. Malinkowa

Najrjeńše dny nětk zaše su

Najrjeńše dny nětk zaše su, so zyma přibližuje. Přez prōzdne pola, přez holu wětr hižom wōtry duje. Ze štomow lisće spada, a tež te kwětki poslednje nětk wjadnu kaž wša trawa. Ptački su spěwac přestałe, do cuzoh kraja čahnyłe, hdžež Bóh jim žiwnosć dawa.

Hlaj, cyła zemja hotuje so k wotpočinku nětko. Sej nječini my pak starosće, Bóh zežiwić chce wšitko. Tež tuto lěto bohaće je žohnował nas z darami wón, kiž je smilny jara. Duž njestaraj wšak styskniwje so nchtó wo džen jutřiši, naš Bóh so za nas stara!

Kaž widžimy we nazymje wšěch kwětkow rjanosć hinyć, tak wšo, štož mamy na swěće, so budže jónu minyć. Duž njepowěsmy wutrobu na kubla, kotrež zahinu we jara krótkim času! Sej w njebju šacy hromadźmy, te wobchowac my budžemy na tamnym wěčnym kwasu.

Njeh na zemi wšo zahinje, njeh so wša krasnosć zhubi, njeh samo čěła žiwjenje tež jónu smjerć nam rubi: Da tola smy bjez bojósće, smjerć ducha morić njemōže, wón budže wěcnje wostać. Hdyž jeho hěta rozpadnje, da wón so k njebju pozběhnje, hdžež budže zbōžnosť dóstać.

Handrij Lubjenski

Z rozprawy Serbskeho ewangelskeho towarstwa na lěto 2003

Naše towarstwo ma wokomiknje 46 sobustawow. Před lětom běchmy 47. Člon našeho towarstwa kněz Helmut Byrgar z Njeswačidla je loni zemrěł a knjeni Hana Wićazowa je z wosobinskih přičin swoje sobudžěto w předsydstwje zložila a z towarstwa wustupiła. Wobžaruju, zo zhubimy z njej člonku z młódšeje generacije. Dopominam na wustajeńcu serbskich wumělcow, kiž bě wona za cyrkwinski dzeń we Łazu přihotowała. Lětsa je načisk znamješka za naše towarstwo zhotowiła, bohužel pak njeje jón dokončiła. Jako nowu člonku witamy knjeni Beatu Rychtarjowu z Heideberga, referendarku wučerstwa na zakładnej šuli w Rychbachu.

Lětsa je so farar Malink za Serbskeho superintendenta powołał. Po wustawkach našeho towarstwa je Serbski superintendent člon předsydstwa. Tuž słušeja nětk do předsydstwa: Lubina Exlerowa, dr. Jens Buliš, Günter Wjenk, Mato Krygar, Měrcin Wirth a Jan Malink.

Hdyž so džensa w Serbskim domje zerdžemy, tak ma to swoju přičinu w tym, zo je nam Domowina loni w decembru (4.12.2002) tu w domje stwu za naše towarstwo přewostajiła. Stwa w druhim poschodze z čištom 211 leži napřečo stwam redakcije Katolskeho Posoła. W njej přewjedžemy wuradźowanja našeho předsydstwa.

Njedawno je so člonka našeho towarstwa počesčila z Mytom Čišinskeho. Chcu knjeni Měranje Cušcynej k tutemu wuznamjenjenju gratulować. Wona je tute myto dóstała za swoje literarne džěła. Zhromadnje z msgr. Salowskim je tež wudała zběrku słowow k dnjej „Z TOBU po wšěch pućach“. Knjeni Cušcyňa je za ewangelski podžěl tuteje knihi nastawki zběrała a za wudaće přihotowała.

Před štyrjomi dnjemi swjećeše knjeni Hanka Tarankowa swoje 70. narodniny. Tež jej chcemy wutrobnje gratulować. Sym džakowny, zo podpěra wona přeco zaso naše džěto, wotpisa teksty na computeru a je nam tež w druhich naležnosćach k pomocy. Přejemy jej dobru strowotu, zo bychmy ju hišće husto na serbskich kemšach a našich zarjadowanjach wuhladali.

Džěto w lěće 2003

Cyrkwinski dzeń swjećachmy lětsa w Budyšinku a Poršicach. Wutrobnje so wšitkim džakuju, kiž su jón sobu wuhotowali. Kolekta je wunjesła 1.331,50 eurow, po wotličenju wudawkow zwosta nahladna suma 575 eurow za serbske potrjebje.

Na Ekumeniskim cyrkwiskim dnju w Berlinje běchmy zhromadnje z Towarstwom Cyrila a Metoda a ze Spěchowarskim towarstwom za serbsku rěč w cerkwi zastupjeni. Organizaciju teho měješe wobsejbe kněz sup. Malink na starosći.

Njedzelu 25. meje mějachmy rjane dožiwjenje: Krygarjec swójba z Wuježka je organizowała pućowanje za młode serbske swójby. Pućowachmy ze Splóska přez Hromadnik a Čornobóh do Wuježka. Staršim kaž tež džěćom je so jara lubiło. Jedna swójba je našemu towarstwu samo dar za dalše džěto z džěćimi přepodała.

Lětuši wulět ze Serbskim busom wjedžeše nas do rańšich kónčin Hornjeje Łužicy: do Čětowa, klóštra Marijny doł a do Žitawy. Džakować chcu so swojemu bratřej Handrijej Wirthkej, kiž je wulět přihotował.

Wudawanje časopisa Pomhaj Bóh słuša do aktiwitow našeho towarstwa. Trochu njespokojacy je staw plaćenja abonentskich pjenjěz. Budžemy w přichodze bóle za dykpowne plaćenje wabić. Rjenje by tež było, hdy bychmy kruh čitarjow rozšěrić móhli.

Ochranowske hesła za lěto 2004 su wušli a nam předleža. Je to štwórtje wudaće w serbskej rěči. Smy knjezej Hincej Šoľće džakowni za jeho džěto.

W zwisku z Ekumeniskim cyrkwiskim dnjom smy třeci nakład našeho informaciskeho łopjena we wysokosći 5.000 eksplarow wudali. Załožba za serbski lud je to z 1.700 eurow podpěrała, ze srědkow našeho towarstwa smy 500 eurow naložili.

Po tym zo smy w lěće 2002 taflu při Michałskej farje wobnowili, smy ze zbytkom tehdomnišich darow mały fonds za zdžerženje pomnikow wutworić móhli. Lětsa je so z pomocu Maćicy Serbskeje wobnowił narowny kamjeń fararja Jana Wawera w Bukecach. Džensa chcemy dalši wobnowjeny pomnik poswjećić, narowny kamjeń fararja Handrija Lubjenskeho na Tuchorskim pohrjebnišću. Z našeho fondsa smy za pomnik Wawera 200 eurow a za pomnik Lubjenskeho 500 eurow dali. Tež Załožba za serbski lud je nas financielnje podpěrała.

Mamy wšelake zwiski k druhim serbskim towarstwam. Z Maćicu Serbskej džělamy derje hromadže při wobnowjenju serbskich pomnikow. Składnostnje nowowudaca informaciskeho łopjena mějachmy kontakt z delnjoserbskim towarstwom za spěchowanje serbskeje rěče w cyrkwi. Kněz farar Schütt je tež při poswjećěnj

pomnika Wawera w Bukecach sobu skutkował. Ze zastupjerjemi TCM mějachmy w haperleji rozmołwu. Hižo naspomnił běch zhromadne wobdžělenje na Ekumeniskim cyrkwiskim dnju.

Přehlad wo financach

Darow za naše towarstwo smy hač dotal dóstali 245 eurow a přinoškow našich sobustawow 207 eurow. Naš fonds za serbske pomniki wučini po wotličenju wudawkow za pomnik Lubjenskeho hišće 1.814 eurow. Za Pomhaj Bóh smy dotal dary we wysokosći 642 eurow dóstali (2002: 1.220 eurow) a abonentske pjenjezy we wysokosći 789 eurow (2002: 1.332 eurow).

Wudawki mějachmy přez cyrkwinski dzeń w Poršicach, přez Berlinski Ekumeniski cyrkwinski dzeń, wobnowjenje pomnikow, wudaće hesłow a informaciskeho łopjena. Našim awtoram nabožnych słowow smy knihu „Z TOBU po wšěch pućach“ přepodali a kněz Maćij je nam za našu stwu w Serbskim domje reprodukcije fotow dotalnych serbskich superintendentow wobstarał. W cyłku so dochody a wudawki někak wurunaja.

Wuhlad na lěto 2004

Na přenim městnje steji cyrkwinski dzeń. Wón budže 19. a 20. junija 2004 w Čornym Chołmcu. Nadžijam so, zo budže tež zaso pućowanje za serbske swójby a wulět ze Serbskim busom. Chcemy Ochranowske hesła za lěto 2005 přihotować a wudawanje Pomhaj Bóh dale wobstarać. Naš Serbski superintendent přemysluje wo tym, džěle biblije za čišć přihotować. Zhromadnje z Maćicu Serbskej planujemy wobnowjenje pomnika fararja Jokiša w Hbjelsku. W Bukecach je so při poswjećěnj pomnika Wawera za pomnik Jokiša 395,80 eurow składowało. Tute pjenjezy leža wokomiknje na našim kónce a budu so w połnej sumje za pomnik Jokiša naložować. Po tym kak wysoke budu košty za wobnowjenje a w kotrej měrje móže Załožba za serbski lud projekt podpěrować, budžemy dalše srědky z našeho fondsa přidać. We Łazu ma so Zejlerjowy pomnik wobnowić. Namjetuju, zo z našeho fondsa za to 100 eurow damy. Za jubilej K. A. Kocora a H. Zejlerja w přichodnym lěće je Domowina přihotowanjski wuběrkw zwołała. Naše towarstwo je tam zastupjene. 18. junija 1994 je so naše towarstwo w Njeswačidle załožilo. Tutón 10. jubilej mamy wobmyslić.

Na kóncu chcu so zaso wšěm džakować, kotřiž su naše džěto podpěrali. Wostańće dale našemu towarstwu swěrní a wobdžělcé so na našich zarjadowanjach. Wosebje sej přeju, zo bychmy so stajnje wo dobry poměr a duch mjez sobu prócowali.

Měrcin Wirth, předsyda

Sobustawska zhromadźizna SET w Budyšinje

Njewšedny podawk wotmě so reformaciski swjedžen w Serbskim domje w Budyšinje. Ewangelscy Serbja – 33 člonow a šěsć hosći – běchu so tam w sydarni zhromadźili k sobustawskej zhromadźiznje swojeho towarstwa. Bě to drje přeni króć, zo zaklinčachu w nimale poštaležnych stawiznach tohole domu Lutherowe kěrlušě a zo spominaše so tu z džakownosću na reformaciju, kiž je našemu ludej darila Bože słowo w maćernej rěči.

Po zahajenskej nutnosći sup. Malinka a po dobrej swačinje, kiž bě w domje zaměstnjena Serbska kofejownja spřihotowała, wobjednachu so towarstwowe naležnosće. Předsyda Měrcin Wirth poda rozprawu wo džěle minjeneho lěta (hlej stro- na 8) a rewizor Handrij Sembdner schwali pjenježne naležnosće towarstwa. Do rewizijnego wuběrka wuzwolištaj so jednóhłósnje zaso Manfred Freudenberg z Biskopca a Handrij Sembdner z Drježdžan.

W diskusiji wobjedna so najprjedy načisk loga za towarstwo, kotryž bě zhotowila Hana Wićazowa z Budyšina. Po žiwěj debaće wobzamkny so, zo ma so dale džělać nad logom, a to najlěpje w zwisku z dalšimaj logomaj za Serbsku superintendenturu, Serbski wosadny zwjazk a snadź

tež hišće za Pomhaj Bóh. Takle bychy so serbske ewangelske naležnosće z jednotnym wonkownym wobrazom pokazali a w zjawnosći hnydom jako tajke spóznać byli. Namjety za wuhotowanje su dale witane a njech so předsydstwu zdžěla.

Chwalobnje wuzběhny so nowa iniciatiwa pućowanja młodych serbskich swójbow, kotraž bě so lětsa přeni raz wot Krygarjec swójbje z Wuježka z wobdźělnikami z Hornjeje, srjedźnjeje a Delnjeje Łužicy zarjadowała. Někotři sej přejachu, zo by pućowanje tež trochu staršim zajimcam wotwrjene było a zo by so snadź sobotu přewjedło, štož by wšelakim skerje wobdźělnje zmóžniło. Pućowanje je tak dobry wothlós žnjało, zo so wo tym rozmysluje, zhromadnosć młodych swójbow rozšěrć na cyły kónc tydženja.

Klětu budže džesać lět, zo je so SET založilo. Wosebiteho zarjadowanja so k tomu njewotměje, sobustawska zhromadźizna móhla pak so přewjesć na městnje založenja, w Njeswaćidle. Na wudaću CD ze serbskimi kěrlušemi, štož bě so loni namjetowało, so hišće njedžěta, dokelž tuchwilu nikoho nimamy, kiž by naležnosć do rukow wzał. Spomni so na zwiski mjez SET a towarstwom katolskich Serbow TCM. We wě-

stych wotstawkach so zeńdženja wotměwaja a so informacije wuměnjeja. Předčita so postrow Strádalec mandźelskeju z Čěskeje, kotraž namjetowaštaj wudać čěske modlerske knihi w serbskej rěči. Namjet ma so pruwować. Zhromadźeni spominaču na swěrnej člonow towarstwa, Lenku Nowakowu w Rownom a dr. Jana Cyža w Rakecach, kotraž strowotnych přičin dla njemóžeštaj přitomnaj być.

Handrij Wirth pokaza na stawizny stareho a noweho Serbskeho domu a zwurazni swoju džakownosć za to, zo je so dom po dohlim času nětko tež ewangelskim Serbam wotewrił. Hanka Chěžnikowa doda dopomnjenki na swojeho njeboh nana Korlu Wirtha, kiž bě so po wójnje za serbstwo zasadźował a po tym so wustorčil ze zjawneho žiwjenja. Z dalšeje strony so naspomni, zo bě Domowina była filiala SED a zo jej tole džensa hišće přiwisuje. Diskusija na to pokaza, zo rany, kiž běchu swěrní křesćanscy Serbja a jich swójbje w socialistiskim času wotnesli, njesu hišće zažite. Tola ko- lo časow so wjerći: Zhromadźizna SET bě so wotměla w Serbskim domje a towarsto ma tu wot lońšeho swoju stwu, kiž sej mnozy po zhromadźiznje hišće wobhladachu.

T.M.

Dopomnjenki na Serbski ewangelski cyrkwinski džen 18. junija 1961

Běch 14-lětny hólc, hdyž pobych ze swojej wowku Lejnu Faltingowej na cyrkwiskim dnju w Delnjeje Łužicy. Chcychmoj so podać z mnohimi Serbami z Njeswaćidla z wosebitym busom na puć do Wjerbna. Přeprošył na tutu jězbu je tehdy superintendent Gerhard Wirth. Bě rjana njedžela. Čakachmy rano při Njeswaćanskej farje. Bus pak njeprějědže a Gerhard Wirth přinje- se nam zrudnu powěsć, zo su statne instan- cy naš bus šmórnyli. Su jón trjebali, zo bychy ludźi na swjatej njedželi k džětu na rěpnišća wozyli! Běchmy přeslapjeni a tróšku bjezradni, što činić. Wirth da wothłoso- wać: Pak podwolimy so tej šikanje a w- stanjemy doma abo my spytamy ze zjaw- nym busom jěć, wšojedne, hač smy potom dykownje tam abo nic.

Wothłosowanje trěbne njebě. Z přepjel- njeny busami jědžechmy přez Wojerecy do Choćebuza a dale do Wjerbna. Sedžach na delnim schodženku zastupa Ikarus-bu- sa. Kajke strapacy su zwjetša starši ludžo tehdy na so brali a běchu hišće wjeseli!

Njedopomnju so wjace, hdy smy z Božej pomocu tam byli. Njewěm tež, kajke bě heso cyrkwinskeho dnja a štó je měł pře- dowanje. Ale wěm, zo bě cyrkej we Wjerb- nje poľna ludźi – a kuntworow. To bě čí čwělowanje, so tych wobarać! Sedžach z wowku na druhej łubi wyše piščelow. Po- schod niže sedžachu dujerjo. Jedyn z tych

mužow, po zdaću hońtwjer, kladžeše wot- placane kuntwory kaž „hońtwjersku čaru“ na notowe łopjeno, kóždu džesatu, kaž so słuša, kusk doprědka sunjenu. A to bě na kóncu doľha čara!

Moje dopomnjenki pokročuja so z tym, zo smój z wowku přeprašenaj byłoj k wobje- du w susodnej wjesce Popojce pola swójbje w małym statoku srjedź wsy. Sydaše ho- wjaza pječeń ze za nas tróšku njezwučenej tučnej jušku. Wobjed pak jara słodžeše, wšako bě hospoza wulku prácu naložowała, nam Hornjoserbam něšto porjadneho po- skićeć. (Muž rěkaše z předmjenom Albert a

njeměješe drje doma wjele rjec. Žona jeho při wobjedze stajnje powučowaše. To sej spo- mjatkuješ.)

Kónčna nutnosć toho cyrkwinskeho dnja bě potom popoľdnju w Borkowskej cyrkwi, dokal so po wobjedze podachmy. Po za- kónčenju jědžechmy po samsnej čarje, kaž běchmy přijěli, z přepjeljenym busom dom do Njeswaćidla. Mučni, ale zbožowni tam dojedžechmy. Hdyž džensa na to wróćo hladam, so džiwam, z kajkim elanom su ludžo tehdomniše wobstejnoscě zmištrowali, wšako bě moja wowka hižo 78-lětna.

Ludwig Sachsa

Něhdy na serbskich cyrkwiskich dnjach ... (Poršicy 1964)

Foto: prywatne

Krajna synoda

Wot 14. do 17. nowembra 2003 wotmě so krajna synoda Sakskeje w Drježdžanach.

Pjatk zahaji so synoda ze spominanjom na njeboh Johanna Cieslaka, kiž bě synodze wot 1951 hač do 1983 přisłušať a wot 1966 sem 17 lět jeje předsyda był. Na nalětnjej synodze 2003 běchmy jeho hišće jako hosća witali. Biskop Krefß gratulowaše prezidentce synody Gudrun Lindner k jeje wuzwolenju do rady EKD, hdžež budže našu krajnu cyrkej zastupować.

Cyły dzeń dźělachmy we wuběrkach a wječor slyšachmy rozprawy wo synodze VELKD a EKD a zeńdženju Lutherskeho swětowego zwjazka (LWB) we Winnipegu (Kanada). Za pječ wobdźělnikow z našeje krajneje cyrkwje běše to zajimawe dožiwjenje, zhonić, kak wšelakore widy a problemy cyrkwojow w druhich krajach swěta su. Lipsčanske misionstwo ma dobre mjeno w dalkim swěće. Zrudzace bě, zo njeje kanadiski stat 50 wobdźělnikam z chudych krajow dať do kraja. Wječor běchmy přepróšeni do ewangelskeho dźělowneho kružka CDU, hdžež rěčachmy wo wšelakich problemach.

Sobotu slyšachmy posledni **přednošk biskopa Krefßa** na synodze, wšako woli so w druhej połojcy měrca 2004 nowy biskop. Wón rozložil duchowne słowo „Bojosć Boha je žórto žiwjenja“. Synodalajo so biskopej dźakowachu, zo na jadriwe wašnje wažne prašenja rozpominaše.

Cyrkwinske wjednistwo předpołoži synodze **konceptiju krajnocyrkwinskeho zarjada** za lěta 2005 do 2010, kiž ma nadpismo: Realitu widzeć – bjez bojósće jednać. Hórka realita je, zo so wot 1990 sem wo wjele mjenje dźěći narodži hač do toho. To nima jenož na šulstwo wulke wusutki, ale tež za přichod našeje cyrkwje. Trěbne strukturne změny w cyrkwi – to bě najwažniši dyk synody. Na nalětnjej synodze 2004, kotruž přihatuje wosebity kružk, budže so tutón tema dokładnje wobjednać.

Sobotu popołdnu powitachmy wiceprezidenta norwěgskeho parlamenta a předsydu sewjerneje rady prof. dr. Lonninga. W swojim postrowje spomni wón na lětstotki dołhe styki skandinawskich krajow z Němskej přez lutherske cyrkwje. Zdobom powitachmy tež sakskeho statneho ministra dr. Rößlera. Wón wabješe za 2. saksku krajnu wustajeńcu, kotraž so wot 24. meje hač do 10. oktobra 2004 w Torgauje wotměje a pod temu „Wěra a móc“ stejišćo Sakskeje w Europje za čas reformacije předstaji.

Rozprawa cyrkwinskeho wjednistwa wobjednawaše wosebje wuznam njedzele a jeje škit, wažnosć swójby a dźěći a cyłkowneho kubljanja. Synodalam předležeše tež zaso wobšěrna rozprawa wo dźělownosći krajnocyrkwinskeho zarjada. Dokelž so w rozprawje serbske dźěło njenaspomni, sym synodze wo dźělownosći Serbskeho ewangelskeho towarstwa a Serbskeho superintendenta rozprawjať.

Hospodarski plan za 2004 předwidzi dochody a wudawki we wysokosći nimale 150 mio. eurow. Něšto wjac hač třecina dochodow přińdže z cyrkwinskih dawkow, dalša třecina je finančne wurunanje wot EKD. Zbytk dochodow přińdže ze wšelakich žórłow, mjez druhim 16 mio. eurow wot sakskeho stata. Nimale 5 mio. eurow dyrba so z nalutowankow wzać. Wudawki so zaso dźěla do 70% za wosady a eforije a 30% za krajnocyrkwinske dawki. Wěsta nuzna su tarifowe powyšjenja mzdow za cyrkwinskih sobudźěłaćerjow a dalše zniženje cyłkownych dochodow.

Zakonsce rjadowachu so mjeńše změny wosadneho porjada, kiž je so před 20 lětami wobzamknył. Zaměr bě, nowe prawa wobkedžbować, zamołwitosć cyrkwinske-

ho předstejćerstwa zesylnić a zarjadniske wotběhi zjednorć.

Direktor Lipsčanskeho misioniskeho skutka Peter Große rozprawješe wo zwjeselacym wuwicu lutherskich cyrkwojow w Tanzaniji, južnej Indiskej a w Papua-Neuguinea, hdžež je cyrkej na wulkosć našeje krajneje cyrkwje rozrostla. Ale tež wohroženja wón mjenowaše. Tute cyrkwje trjebaja dale našu podpěru.

Za Budysku eforiju je so bratr Ulrich Gast z Budyšina 7. septembra 2003 do synody wuzwoliť. Tak přislušeja nětko štyrjo z Budyskeje eforije krajneje synodze: farar Albrecht Ehrler z Hrodzišća, Christine Herold ze Załomja, Ulrich Gast a ja. Farar Ehrler je tež člon cyrkwinskeho wjednistwa.

Handrij Wirth

Bojosć Boha je žórto žiwjenja

Wo poslednim přednošku biskopa Krefßa na krajnej synodze

W swojim přednošku koncentrowaše so biskop na Salomonowe přisłowo: **Bojosć Boha je žórto žiwjenja**. Česćownosć – tak wón rozložil – ma něšto činić z kedžbnosću, respektom a z njeprěkročenjom wěstych mjezow. Z tym džensa derje nješteji. Hdžž so zjawnje ze šmóranjemi na murjach hrozy z mordarstwom, kaž bě njedawno čitać, potom dže to předaloko. Brutalnosć we wšednym žiwjenju je naštróžacy fakt. Kajku rólu hraja při tym medije? Woteběraca zamołwitosć za njenarodžene žiwjenje pokazuje so w tym, zo je w lěće 2001 w Němskej 7.605 wot cyłkownje 12.845 samodruhich holcow pod 18 lětami rosćace žiwjenje w swojim žiwocě zničilo. Hdžž su při slědženju za atomowej energiju wědomostnicy hišće wěstu nutřkownu bojósć měli, tak njeje při slědženju na embryjach ničo wjace wo tym pytnýc. Fascinacija nad zamožnosćemi čłowjeka je wulka. Kaž zdawaše so za čas nacijow eutanazija wot horjeka něšto normalne być, tak wujije so džensa wěsta normalnosć za eutanaziju wot deleka. Jako hórke začuwa biskop wašnje zjawnych rozestajenjow, hdžež so nic porědko intimna sfera čłowjeka zrani. Město wěcowneho rozestajenja so hustodosć zjawne wosobiny niča. Tež na industrielně produkowanje a rězanje a na komercielny transport zwěrjatow biskop skedžbni. Štož tam čłowjek jemu dowěrjenym stworjenjam naćini, je njeprědstajomne. Wšě tute přikłady su wuraz toho, zo je so česćownosć z našeje towaršnosće hižo w dalokej měrje zhubila.

W třoch wobrazach pokaza biskop na wšelake wurazy česćownosće:

Wšitcy znajemy znate słowo Alberta

Schweitzera wo česćownosći před žiwjenjom. Tute bě jemu do mysli přišlo na jednym wječoru w septembru lěta 1915, jako wuhlada ze swojeje łódže, z kotrejž bě po puću na afrikskej rěce, při brjoze čahnýc stadlo zwěrjatow.

Jedyn spisowaćel wopisa swoje dožiwjenje, jako bě raz do dźěcaceho wozyčka pohladnył a tam w čistej duši spinkaceho małego dźěsća spóznał Boha.

W železnicy jědžeše wjednik cyrkwinskeho skutka a njenadžicy woprašo so jeho sobujěducy Turka, hač wěri wón do Boha. Wjednik wotmołwi, zo wěri, ale cyle wěsće do hinašeho Boha hač Turka. Turka na to: „Wo to mi njeńdže, ale hdžž Wy do Boha wěriće, potom móžu woměrze waćoki we wotdžělu wostajić a do mitropoweho woza hić.“

Biblija rěči wo bojósći Boha. W teologiji namaka so słowo česćownosć wot srjedžowěka sem. Salomonowe dopóznaje je, zo je bojósć Boha žórto žiwjenja. Stary zakon wě, zo přińdže hakle potom porjad do žiwjenja, hdžž čłowjek wo Bohu wě a so jemu dowěri. Tež Luther je na bojósć Boha pokazať. Wón wědžeše, zo čłowjek njeje poslednja instanca. **Bojosć Boha** – tole zapřijima najhubše moraliske hódnoty, kiž su zaklad žiwjenja.

Naša cyrkej ma zaso bóle městnosć być, hdžež z česćownosću a bojósću Bohu služimy, hdžež so „potajnstwa swjeća“. Naša zhromadnosć ma tole bóle wuprudzić. Mamy so bóle za tych zasadzić, kotřiž so njemóžeja wobarać. Naš hlós so wosebje trjeba za škit njenarodženeho žiwjenja, za česćownosć před starobu, za prašenje prawa na dźěło a tež za dračowanu stwórbu.

Handrij Wirth

Pola přecelow w kritiskim času

Hromadže z němsko-šwicarskej skupinu podach so reformaciski swjedení do Swjateho kraja. Přizemichmy dyckownje na airporće Ben Gurion w Tel Avivu a wottam podachmy so z busom do Jerusalema, hdžež w kibbuzu Ramat Rachel we wulkotnje wuhotowanym hotelu swój kwartěr nadeńdžechmy. Na tamnym boku leži Betlehem, tola wopyt w Jezusowym ródny mjesce njeběše z wěstotnych přičin možny. Tak mjenowana intifada je na tym wina, zo hižo přewjele turistow Israel njewopytuje. Při wšěm pak móžachmy zwěšćić, zo tola hišće tójšto ludži za Israelom steji. W hotelu mějachmy na příklad jara sylnu jendželsku skupinu a w Nacareće zetskach wulku sytu prawostawnych křesćanow z Rumunskeje. Najbóle pak běch zwjeseleny, hdyž słowjanske zynki zaklinčachu. Běchu to Rusojo, zwjetša Moskownjo.

Wězo wobhladachmy sej w Jerusalemy wšě móžne cyrkwe a swjate městna, při čimž jednemu z nas w arabskim džělu města paduch móšeň z 500 eurami a ec-kartu pokradny. Běchmy potajkim w orientě! Mi samemu běše so před lětami podobnje zešlo, jeno zo mějach móhrjec jako atrapu móšničku z jeničkim šekelom w zaku. Tak bě paducha koza liznyta.

W judejskej pusćinje wopytachmy wurawanki w Qumranje, hdžež běchu w léce 1947 beduinscy pastyrjo w prózdnječach 2000 lět stare teksty profety Jezaje namakali. Wottam dojedžechmy sej wězo tež k Mortwemu morju, hdžež pak we wodže lédma wočerstwjenja nadeńdžechmy. Wonka běše na 30 stopnjow, a naš israelski přewodnik David nas škrěješe: „Wočakńće, w Galilejskej budže wam potom zyma, tam je jeno 25 stopnjow!“ Wosebitya překwapjenka čakaše na nas nazajtra. W bibliskej zahrodže Neot Kedumim běchu nam wo-

bjed přihotowali cyle po receptach starostamentskeho času. Wšón sad a wša zelena bu hižo w židowskej bibliji naspomnjena. Wječor běchmy do redakcije časopisa *israel today*, kiž tež němsce wuchadza, přeprošeni. Tam zhonichmy, zo bě samsny dzeń moslemski ekstremist po puću do Jerusalema był. Jako jeho israelske wójsko zadžerža, zapali bombu a sebje sameho morjo tež hišće israelskeho wojaka zrani.

Wutoru, 4. nazymnika, dońdžechmy sej k zapadneji muri, kiž je bóle znata pod mjenom murja skorženja. Jedyn z nas, woččer z Württemberga, měješe w swojej tobołce nůž, tuž njesmědžeše sobu k muri. Kontrola su w Israelu jara krute, tola zdawna nic tak šikanozne kaž při něhdyšej NDRskej hranicy! Israelski parlament Knesseth běše dalša stacija. 120 zapóslancow tam maja, tež zastupjerjow z pjec arabskich stronow, mjez nimi jedna marxistisko-anticionistiska. Stat Israel je demokratija, woprawdže jenička demokratija po cyтым orientě! Docyła so wšitkim Arabam, kotřiž israelske staćanstwo wobsedža, derje wjedže, maja wšitke prawa kaž židowscy a družu wabydlerjo, ale mało winowatosćow. Njetřebaja do wójska. Smy wjele młoduškich wojakow a młode woječki widželi; mjez nimi so mnozy rusce rozmohwachu. Samsny dzeń dojedžechmy sej tež do holocaustowego wopomnišća Yad Vashem, hdžež buchmy znowa konfrontowani z njeskutkami nacionalsocialistow přećiwu Židam. A w bliskim Dole wosadow su do swětteho Jerusalemskeho kamjenja wudypane mjena wšitkich zničenyh židowskich wosadow. Tež mjeno „Bautzen“ tam nadeńdžeš.

Skónčnje wopušćichmy Jerusalem a podachmy so do Galilejskeje, hdžež w dalším kibbuzu při Genecaretskim jězoru w rjanych bungalowach bydlachmy. Na druhi

dzeń sadžachmy štomiki, zo bychmy panoramu Swjateho kraja porjeńšić pomhali. Tež bamža Jana Pawoła štom, před lětami sadženy, smědžachmy wobdžiwać. Nawječor dowjeze nas šofer Nathan na Golan, na horiny, wo kotrež so před 36 lětami Israelčenko a Arabojo horco bijachu. Wottam horjeka běchu Syričenko lětdžesatki dołho židowskich wobydlerjow deleka w dole terorizowali. Nětk je tam měr, a jenož žošte tafle z napisom „Danger Mines!“ dopominaja hišće na zańdžene časy. Na přitomny čas pak nas wječor dopominachu zawostajeni a wopory teroristických nadpadow. To běše jimace dožiwjenje, kiž za- być njemóžeš! Smy z nimi hromadže žarowali a plakali.

Pjatk wječor po chowanju slónca smy šabatnu Božu službu dožiwili z krasnymi židowskimi kěrlušemi a bohatej wječerju.

A sobotu rano hotowachmy so na puć do Tel Aviva. W Nacareće pozastachmy. Město, te stare, je jeničce wot moslemskich Arabow wobydlene. W nowym Nacareće bydla Židža a křesćanscy Arabojo, kotřiž so tam wěšćišo čuja. Jěducy přez město Haifa, hdžež Židža, křesćenjo a moslemojo měrnije porno sebi bydla, skedźbni nas naš swěry přewodnik na kofejownju „Maxim“, kotraž słuša dwěmaj swójbomaj, jednej arabsko-křesćanskej a jednej židowskej. Tam běše před lětom 29lětna juristka z lěhwa Dshenin bombu zapaliła a sebje a 20 Israelčanow, židowskich a arabskich, skóncowała. Cyłe swójbje buch na tajke grawočiwe wašnje wuhasnjene.

Njedzelu, 9. nowembra, lećachmy hromadže z wulkej sytu Židow do Mnichowa, hdžež bu jich wosadny centrum znowa založeny – na dnju, kiž je jako „Reichskristallnacht“ do stawiznow zapisany

Hinc Šofta

Informacija čitarjam

Prosmy čitarjow Pomhaj Bóh w tukraju, zo bychy – jeli so to njeje hišće stalo – swój lětuši abonement zaplaćili. Čitarjo we wukraju dóstawaja naš časopis darmo.

Abonement jedneho eksemplara Pomhaj Bóh plaći na lěto 8,00 eurow. Smy tež džakowni za přidatne dary.

Pjenjezy móža so přepokazać na konto 1 000 083 167 Serbskeho ewangelskeho towarstwa při wokrjesnej lutowarni w Budyšinje (BLZ 855 500 00). Poskićamy pak tež móžnosć wotknihowanja wot vašeho konta. W tym padže byšće dyrbjeli pódla wotčičěny formular wupjelnić a Serbskemu ewangelskemu towarstwu připóstać.

Redakcija Pomhaj Bóh

Polnomóc za wotknihowanje (Einzugsermächtigung)

Z tym dam Serbskemu ewangelskemu towarstwu z.t. polnomóc, lětnje

EUR

za časopis Pomhaj Bóh wot mojeho konta wotknihować, doniž njezna-
přećiwju.

mějićel/ka konta:

adresa:

číslo konta:

BLZ:

mjeno banki:

datum a podpismo:

adresa: Serbske ewangelske towarstwo z.t., Priwatny puć 21, 02625 Budyšin

Powěsće

Rjany Boží dom w Rychwałdze w něhdy serbskej holl

Foto: E. Bigonowa

Strjažow. 24. oktobra je so w tudyšej pěstowarni založila WITAJ-skupina, kotrejž přisłuša 11 dźěci w starobje hač do třoch lět. Wjetši dźěl dźěci pochadza ze susodneho Dešna, z kotrehož je přišo tež hłowny nastork za založenje skupiny. Strjažowska je 11. WITAJ-skupina w Delnjeje Łužicy.

Dešno. Něhdze 85 kemšerjow swjećeše njedzelu, 26. oktobra, delnjoserbske kemše w tudyšim Božim domje. Předowanje měješe něhdysi wosadny farar Dieter Schütt, liturgiju je čitał jeho syn a naslědnik na Dešnjanskej farje Hans-Christoph Schütt. Młodostnaj z wosady, kiž chodźitaj na Delnjoserbski gymnazij, staj čitałaj bibliske teksty a wosadni dujerjo su kemše wobrubili. Po Božej službje zeńdzechu so kemšerjo k bjesadze a zhromadnemu spěwanju we wjesnym hosćencu „Serbski dwór“.

Minakał. Džesać wosadnych zeńdze so 29. oktobra na farje k serbskemu wosadnemu popołdnju. Sup. Jan Malink rozložil wuznam lětušeho Lěta biblije, kiž je zdobom lěto 275lětného

jubileja serbskeje biblije. Zhromadzeni spominachu na Minakatskeho fararja Jana Langu, kiž bě we wjelelětnym dźěle zhromadnje ze swojimi zastojnskimi bratrami Běmarjom, Jokišom a Wawerom bibliju do serbšćiny přeložil. Rady wobhladachu sej eksmplar přenjeje serbskeje biblije z lěta 1728, kotruž bě sup. Malink sobu přiwjezl.

Budyšin. Wutoru, 11. nowembra, přebywaše prof. dr. Thomas Cedel, rektor lutherskeje university Concordia w texaskim Austinje, přeni raz na wopyće we Łužicy. We wjacorych rozmołwach we wšelakich serbskich institucijach dósta wón dohlad do serbskeje problematiki. Zdobom so zhromadnje rozmyslowaše wo pohłubšenju zwiskow mjez jeho uniwersitu a Serbami. Uniwersita Concordia bu 1926 wot potomnikow Serbow jako kubtanišćo lutherskeje cyrkwe Missouri synody založena. Tuchwilu hotuje so na woswjećenje klětušeho 150lětného jubileja wupućowanja Serbow do Texasa.

Łaz. Šulerjo 9. lětnika Wojerowskeho gymnazija Leona Focaulta zaběraja so tuchwilu z něhdysim Łazowskim fararjom Jurjom Malinkom. Wo jeho žiwjenju a wosebje wo jeho spjećowanju přećiwu nacionalsocialistiskemu duchej w cyrkwi zestajaja mału dokumentaciju. Tutu chcedza hišće lětsa jako swój projekt k temje „nacionalsocializm“ zapodać pola Zwjazkoweje centrale za politiske kubtanje w Bonnje.

Rogow/Baršć. Smjertnu njedzelu zhromadźichu so něhdysi Rogowčenko přeni raz na Baršćowskim pohrjebnišću, zo bychu na swojich zemřetých spominali. Wosadna fararka Dagmar Wellenbrink swjećeše nutrnosc. Hač do smjertneje njedzele běše so hižo 100 z cyłkownje 160 rowow z Rogowskeho kěrchowa na nowe pohrjebnišćo w Baršću přepołožilo. Dalše bórže sčěhujaj. Jenički row je nětko na kěrchowje w Rogowje zawostał. Wón słuša Domainic swójbje, kotraž so dale přećiwu wotbaggrowanju swojeje wsy spjećuje. Prawdžepodobnje budže swójba spočatk přichodneho lěta wuswojena, tak to može so potom z wotbaggrowanjom započec.

Dary

W oktobru je so darilo za Pomhaj Bóh 100 eurow, 50 eurow, dwójce 30 eurow a 20 eurow a za Serbske ewangelske towarstwo 100 eurow a trójce 20 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 170 lětami, dnja 8.12.1833, zemře na wuměnkju w Chołmje pola Niskeje farar **Jan Awgust Janka**. Wón pochadžeše z Bukec, hdžež bě so 1764 jako syn fararja narodzil. Chodžeše na Budyški gymnazij, studowaše bohosłowstwo w Lipsku a podpěraše potom wobstarneho nana w Bukečanskim zastojnstwje. W tutym času zdokonia wón zhromadnje z Korlu Bohuchwałom Šerachom, synom sławneho fararja a pčotarja Hadama Bohuchwału Šeracha w Budyšinku, wulkotny skutk. Přećelej – wobaj bě-

štaj tehdy 26 lět staraj a po studiju na farske městno čakaštaj – wudaštaj 1790 w Budyšinje přeni čišćany serbski časopis Měsačne pismo k rozwučenju a wokřewjenju. Časopis so hnydom po přenim čisle zakaza a přećelej po tym w serbskej zjawnosći womjelknyštaj. Šerach dósta po lětach skónčnje faru w Rychwałdze. Janka bě so snadź nadžijał, zo budže nanowy naslědnik w Bukecach – hdyž pak nan 1794 wumře, njesta so wón, ale jeho wo dvě léce mlódši bratr z Bukečanskim fararjom. Hišće tójšto lět dyrbeše so Jan Awgust Janka jako domjacy wučer žiwic, doniž njedosta skónčnje 1803 – tehdy hižo skoro 40 lět stary – farske městno w Radšowje, hdžež je potom 26 lět fararil.

Přeprošujemy

07.12. 2. adwent

11.45 nutrnosc w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

13.12. sobota

15.00 ekumeniska nutrnosc w Jozefowej cyrkwi w Drježdžanach (kapłan Nawka)

21.12. 4. adwent

9.30 kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (sup. Malink)

11.45 nutrnosc w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

24.12. patoržica

10.00 hodowne kemše w Budyšinje w Michalskej (sup. Malink)

25.12. 1. džen hód

9.30 delnjoserbske kemše w Serbskej cyrkwi w Choćebuzu

26.12. 2. džen hód

11.45 nutrnosc w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)

01.01. Nowe lěto

11.45 nutrnosc w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

04.01. 2. njedzela po hodžoch

10.00 kemše w Budyšinje w Michalskej z Božim wotkazanjom (sup. Malink)

Pomhaj Bóh časopis ewangelskich Serbow

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Cornobohska/Czornobohstr. 12, 02625 Budyšin/Bautzen

Redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de) Čiřć: Čiřćernja DELANY tzwr w Njeswaćidle Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza měsačnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud. Lětny abonement plaći 8 €.